

Stootvogel-premie-aktie 1970 in Drenthe

Na de in het voorjaar van zowel 1966 als 1967 door ons Comité in de provincie Drenthe geconstateerde vogelsterfte tengevolge van bij de zaaizaadbehandeling gebruikte chemische bestrijdingsmiddelen rees bij ons de vraag of er mogelijkheden waren een herstel van de stootvogel- en uilenstand in onze provincie te bevorderen. Zoals bekend mag worden verondersteld waren het immers vooral de stootvogels en uilen, die het slachtoffer waren geworden van de vergiftiging. Een aantal soorten als havik, sperwer, kiekendief en buizerd bleken als broedvogel geheel te zijn verdwenen of kwamen met nog slechts enkele broedparen voor. Vooral voor de buizerd, landelijk gezien vóór de sterfte in onze provincie een vrij veel voorkomende broedvogel — echter zonder algemeen genoemd te kunnen worden — leek de aderlating fataal te zijn. Nu viel er aan maatregelen ter bevordering van een herstel van de in onze provincie broedende stootvogel- en uilenbevolking nauwelijks te denken zolang het gevaar van nieuwe vergiftigingen bleef bestaan. Na een in twee étappes tot stand gekomen verbod van toepassing van de middelen voor zowel de voorjaars- als de najaarsinzaai besloot ons Comité tot een actie, die gedurende tenminste vijf achtereenvolgende jaren zou moeten worden gevoerd.

Deze stootvogel-premie-aktie komt samengevat hierop neer, dat na het succesvol verloop van een broedgeval van een gepremieerde dagstootvogel- of uilensoort het voor deze soort vastgestelde geldsbedrag (*f* 100,— of *f* 75,—) wordt uitgekeerd aan diegene, die met het toezicht in het betrokken terrein is belast. In de regel dus aan een jachtwachter of soortgelijke toezichthouder.

Na benadering door het Comité van een aantal landelijke bedrijven kon een fonds worden gevormd waaruit voor het eerst in 1968 de premies konden worden uitgekeerd. Om verstoring door ongewenste nestenzoekerij te voorkomen werd aan de actie op beperkte schaal bekendheid gegeven. Ingelicht werden de Vereniging van Jacht- opzichters in Drenthe, de bij de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging aangesloten jagers, een veertigtal particuliere landgoedbezitters en alle boswachterijen van het Staatsbosbeheer in Drenthe. Allen zegden hun volle medewerking toe.

De over 1968 bekend geworden resultaten van stootvogels- en uilenbroedgevallen — samengevat in een niet meer voorradig communiqué — overtroffen zelfs de meest pessimistische verwachtingen. Zonder overdrijving mag worden gesteld dat van de niet eens zoveel jaren daarvoor aanwezige fraaie broedvogelstand van deze soorten slechts een schamel restant was overgebleven.

Het was dan ook met grote voldoening dat ons Comité in zijn over het jaar 1969 uitgegeven — eveneens niet meer voorradige — communiqué een niet spectaculaire doch niettemin duidelijke vooruitgang kon vermelden. Met name het aantal broedgevallen van de buizerd deed hopen, dat deze soort zich van de geleden verliezen zou kunnen herstellen. Een voor het eerst sinds vele jaren geslaagd broedgeval van de havik vormde eveneens aanleiding tot een voorzichtig optimisme.

Bezien wij thans de resultaten van de premie-aktie 1970 dan kan aan de hand van de verkregen gegevens het volgende overzicht worden gegeven:

De havik, terug als broedvogel in 1969 heeft in 1970 opnieuw met succes gebroed. Een drietal jongen vloog uit. Bovendien — en dit is bijzonder verheugend — werden gedurende de broedtijd op een drietal andere plaatsen (waaronder het gebied waar de vogel in 1969 met succes broedde) haviken waargenomen. Met de mogelijkheid dat in 1970 twee of drie paar haviken in onze provincie heeft gebroed moet ernstig rekening worden gehouden.

Helaas valt voor het kleinere familielid van de havik, de sperwer, een minder gunstig geluid te horen. Het — veel te geringe! — aantal broedgevallen van 1969, getaxeerd

op minder dan vijf, is bepaald niet gestegen en misschien zelfs nog iets verminderd. Gegevens over broedgevallen van de kiekendief blijven schaars. De bruine handhaaft zich op het peil (enkele broedparen) van 1968 en 1969. De grauwe wordt alleen nog in de late zomer — en dus vermoedelijk op trek — waargenomen en broedt vrijwel zeker niet meer in onze provincie. De blauwe kiekendief is gedurende de broedtijd vaker waargenomen dan in voorgaande jaren. Een voorzichtige schatting van twee, zeer misschien drie, broedgevallen voor 1970 lijkt verantwoord.

De buizerd gaf in 1970 opnieuw een relatief niet onbelangrijke stijging te zien. Het aantal broedgevallen schommelt om het getal twintig. Vergeleken met 1969 vertoont de boomvalk een kleine teruggang. Aan de hand van onze gegevens komen wij voor 1970 tot niet meer dan zes broedgevallen.

De torenvalk blijft vanzelfsprekend onze meest algemene dagstootvogel. Hij komt op verscheidene plaatsen — jaarlijks — nog als broedvogel voor. Vergeleken met 1969 was het aantal broedgevallen duidelijk hoger. Het peil van 1968 werd benaderd.

De wespendif, in 1969 op één plaats als broedvogel geconstateerd, werd wel waargenomen, voornamelijk vanaf eind juli, doch een broedgeval kon niet worden geconstateerd.

Voor de velduil geldt hetgeen wij in ons communiqué 1969 opmerkten: op grond van enkele waarnemingen in de broedtijd mag wel tot een enkel broedgeval worden geconcludeerd doch het is een vogel, die op de grens van een totaal verdwijnen als broedvogel uit Drenthe balanceert. Naar ook uit een ingesteld landelijk onderzoek blijkt is het aantal broedparen van de kerkuil uitermate gering. Wij schatten het bestand voor 1970 op tussen de vijf en tien broedparen. Van enkele broedparen is bekend dat zij twee broedsels grootbrachten.

De bosuil, landelijk toenemend als broedvogel, blijft voor onze provincie een grote zeldzaamheid.

Van de steenuil ontvingen wij in het verslagjaar wat meer meldingen van broedgevallen dan voorheen. Niettemin blijft het aantal gemelde gevallen naar onze mening duidelijk beneden het aantal aanwezige broedparen.

De ransuil, onze minst zeldzame uilensoort, leverde in 1970 een beduidend hoger aantal broedgevallen op dan in het voorgaande jaar. In hoeverre een gunstige muizenstand van invloed is geweest is onbekend.

SAMENVATTEND:

Van de drie jaren dat ons Comité thans de premie-aktie voert is het jaar 1970 ongetwijfeld het meest gunstige. De vooruitgang van vooral buizerd maar ook havik is niet te ontkennen. De overige soorten — met uitzondering van sperwer en velduil — handhaven zich ongeveer op het oude peil, met hier en daar wellicht aanwijzingen voor een kleine vooruitgang. Sperwer en velduil blijven echter zorgen baren terwijl ook het niet vooruitgaan van de kerkuil niet onderschat moet worden. Al is er reden voor een zekere mate van optimisme we zijn er nog lang niet zeker voor de jaren 1971 en 1972, gedurende welke wij onze premie-aktie zullen blijven voortzetten, is extra-zorg geboden.

Tot slot moge worden vermeld dat — gelet op de mogelijkheden tot opvoering van de stootvogel- en uilenstand — een premie-aktie als in onze provincie (als enige in het land!) gevoerd goede mogelijkheden biedt. Dat de plannen om in enkele andere provincies hetzelfde systeem in te voeren niet te lang op zich laten wachten!

- *Het Comité ter Instandhouding van de Drentse Fauna. Secr.: Van der Scheerstraat 93, Assen, tel. 05920-15421.*